

New Books
Книжнина

ЕДНА НОВА КНИГА ЗА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ УМЕНИЯ НА УЧИТЕЛИТЕ

Николай Колишев. (2018). *Теория на педагогическите умения на учителите*.
София: Захарий Стоянов, ISBN: 9789540912066

Стойко Иванов

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Стремителните и радикални промени в българското общество разкриват недвусмислено значението на личността и дейността на учителите. Те са един от факторите, които обуславят ефективността на обучението и възпитанието на подрастващите поколения. Трудът им е ключов за решаването на кардиналните социални проблеми. Той е висококвалифициран, отговорен, сложен, многостранен, иновативен и публичен. Практикуването на учителската професия обаче изисква редица комплексни умения за справяне с професионалния стрес, диференцирания подход към учениците, работата в екип, управлението на конфликти, професионално-педагогическото общуване, мотивацията и саморегулацията в процеса на учебно-възпитателната работа. Предмет на тази съществена за педагогическата практика проблематика е отпечатаната през 2018 година монография на проф. д.п.н. Николай Колишев „Теория на педагогическите умения на учителите“. Тя е издадена от издателство „Захарий Стоянов“ и е с впечатляващ обем от 647 страници. Рецензенти на този изключително значим за българската педагогическа теория и практика труд са проф. д-р Жулиета Савова и проф. д-р Нели Бояджиева.

Основните достойнства на новоиздадената книга намират израз в цялостното и задълбочено представяне на редица педагогически умения на учителите, като: умение за целеполагане в обучението, умение за реализиране на мотивиращо обучение, умение за изграждане на хуманни взаимоотношения в обучението, умение за индивидуализация и диференциация на обучението, умения за достъпно преподаване, умения за систематизация на учебния материал, умение за реализиране на възпитаващо обучение и контролно-оценъчни умения. Без съмнение, монографията на проф. д.п.н. Николай Колишев „Теория на педагогическите умения на учителите“ е оригинално и самостоятелно научно съчинение. От посочената библиография, която съдържа повече от 400 източника на кирилица и латиница, е видно, че авторът притежава голяма научна осведоменост във връзка с педагогическите умения на учителите. Този труд е актуален и значим за подобряване на професионалната подготовка на учителите и ще има положително значение за оптимизирането на педагогическата работа и за повишаване на нейната ефективност.

В него утвърденият учен – професор и доктор на педагогическите науки Николай Колишев, представя както класически, така и най-съвременни концепции за педагогическите умения. След задълбочена обосновка той дефинира основната за труда дидактическа категория „педагогически умения на учителите“ като „системи от високоорганизирани, интелектуални и практически действия на учителя, чрез които се осъществяват целесъобразни изменения в компонентите и характеристиките на обучението“. Това разбиране илюстрира яснотата и точността, която авторът е постигнал при определянето на основните за своята теория понятия. Редица от тях могат да претендират за приносен характер в дидактиката, тъй като досега не са разглеждани от гледна точка на тази наука, а както заявява авторът, основания за това има. Например понятията „свобода“, „толерантност“, „справедливост“, „доверие“, „дисциплина“, „отговорност“ в обучението, определени в рамките на въпроса за взаимоотношенията между учители и ученици, който традиционно не се разработва в дидактиката.

В произведението си авторът описва ценен опит, постигнат в повече от тридесетгодишна практика като педагог и преподавател при водене на обучителни групи от учители. Използваните в него стил и език са четивни, разбираеми, академични и научно издържани. В методичен план, всяка от разглежданите теми се разкрива чрез много и разнообразни начини за представяне на новото знание, неговото усвояване и упражняване.

Темите в монографията са представени компетентно и задълбочено. Съдържанието ѝ е структурирано в девет глави, които разкриват идеите на автора за педагогическите умения на учителите. В първата, уводна глава след задълбочен анализ на трудовете на български и чуждестранни автори

са представени същността на тези умения и подходите за обосноваването им – психолого-педагогически, компетентностен и дидактически. Акцент се поставя на разработването на дидактически подход за определяне на педагогическите умения на учителите чрез анализ на структурата на обучението. Оригинална теоретична идея е разработването на дидактическата макро- и микроструктура на уменията, както и обяснението на дидактическия механизъм на действие на основни педагогически умения.

Във втората глава се дефинира умението за целеполагане в обучението, като се определят два вида цели – репродуктивни и творчески. В третата глава се представя разбирането на автора за същността и разновидностите на мотивацията за учене. На базата на извършените обобщения той предлага теоретичен модел за педагогическо умение за реализиране на мотивиращо обучение. В четвъртата глава е разработен теоретичен модел за формиране и развитие на хуманни отношения в обучението, който се основава на свободата, толерантността, справедливостта, доверието, дисциплината и отговорността. В пета глава се прави характеристика на умението за индивидуализация и диференциация в обучението. В нея се обосновава теоретичен модел на това умение и се посочват начини за диагностика на индивидуалните особености на учениците и дидактическите стратегии за диференциране на обучението. Шеста глава е озаглавена „Педагогическото умение за достъпно преподаване“. В нея се представят редица дидактически стратегии за достъпно преподаване. Седма глава е посветена на умението за систематизация на учебния материал – научни факти, понятия, закони и теории. В осма глава се описва теоретичен модел на контролно-оценъчните умения на базата на анализа на целеполагането в обучението, формите, методите и стратегиите на оценяване на учебните постижения на учениците. В последната, деветата глава се разкрива същността на педагогическото умение за възпитаващо обучение, описано е неговото целеполагане, и е обърнато внимание на някои методи и форми на възпитание в процеса на обучение. В нея е разработен и теоретичен модел на това умение.

Съществена положителна характеристика на обосноваването в монографията теоретични модели на педагогическите умения на учителите е тяхната единна логическа структура. Тя не е случайна, а е постигната в резултат на дедуктивни разсъждения, при които фундаменталните изходни положения за педагогическите умения, като цяло, последователно се прилагат за анализ на конкретни умения на учителите.

Монографията притежава и съществен практически смисъл. Той се състои преди всичко в един сериозен опит за обособяване на практически ориентирани дидактически знания, усвояването на които да направи учителите в по-голяма степен способни да отговорят на предизвикателствата на реалното обучение.

Представеният монографичен труд е една цялостна завършена концепция, която може да се възприема и като технология за формиране на педагогическите умения на учителите. В заключение, искам да подчертая, че представената монография „Теория на педагогическите умения на учителите“ ще бъде полезна и необходима за всички специалисти, свързани с педагогическата дейност – учители, възпитатели, психолози, социални работници, директори на училища и др.

ONE NEW BOOK ON TEACHER'S PEDAGOGICAL SKILLS

Kolishev, N. (2018). *Teoriya na pedagogicheskite umeniya na uchitelite*. Sofia: Zahariy Stoyanov. ISBN: 9789540912066

✉ **Prof. Stoyko Ivanov, DSc.**
University of Sofia
Sofia, Bulgaria
E-mail: stoyko.v.ivanov@gmail.com